

Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2014 (concluzii generale)

Raport nr. 1
1 – 17 octombrie 2014

I. Date generale

1.1 Obiectivul proiectului: monitorizarea și informarea opiniei publice privind comportamentul editorial al instituțiilor mass-media în perioada electorală pentru alegerile parlamentare din Republica Moldova.

1.2 Perioada de monitorizare: 1 octombrie 2014 – 30 noiembrie 2014.

1.3 Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

Instituțiile mass-media au fost selectate în baza următoarelor criterii obiective: a) forma de proprietate; b) geografie; c) limba de difuzare. Astfel, sunt monitorizate instituții mass-media publice și private, cu acoperire națională, cvasi-națională și regională, în limba română și în limba rusă.

1.4 Mass-media monitorizate¹:

TV

Accent TV, Canal 2, Canal 3, Canal Regional, GRT, Jurnal TV, Moldova 1, N4, Prime TV, ProTV Chișinău, TV7, Publika TV

Radio

Radio Moldova, Radio Noroc, Radio Plai, Russkoie Radio, Vocea Basarabiei

Presa scrisă

Jurnal de Chișinău, Komsomolskaia pravda v Moldove, Moldova Suverană, Nezașisimaia Moldova, Panorama, Timpul, Vesti Gagauzii, Ziarul Național

Portaluri online

Deschide.md, Jurnal.md, Moldova24.info, Moldova.org, Newsmaker.md, Noi.md, Omg.md, Politik.md, Realitatea.md, Unimedia.info

1.5 Obiectul monitorizării

TV

- A. Știrile cu caracter electoral din principala ediție informativă a zilei;
- B. Emisiunile cu caracter electoral (câte una la fiecare TV);
- C. Publicitatea electorală cu plată;
- D. Dezbaterile electorale.

Radio

Toate buletinele de știri, emisiunile de dezbateri și publicitatea din prime-time. Intervalul monitorizării: de la 6.00 până la 13.00 și de la 17.00 până la 20.00, zilnic.

Presa scrisă

Întreg conținutul editorial al publicațiilor periodice monitorizate, inclusiv publicitatea.

Portaluri online

Întreg conținutul editorial al site-urilor, inclusiv publicitatea. În cazul plasării pe site a unor materiale video, acestea sunt doar menționate, fără a fi monitorizat conținutul lor.

¹ În ordine alfabetică

1.6. Echipa

Proiectul este realizat în cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte de Asociația Presei Electronice (monitorizare TV), Asociația Presei Independente (monitorizare presă scrisă și presă online), Centrul pentru Jurnalism Independent (monitorizare radio și presă online).

2. Cadrul metodologic

Analiza de conținut a instituțiilor mediatice s-a făcut în baza unor indicatori care permit cuantificarea și calificarea știrilor/emisiunilor cu caracter electoral, a prezenței protagoniștilor de diferite categorii, a respectării normelor profesionale de către jurnaliști.

Categorii de protagoniști:

- Funcționari de stat;
- Politicieni;
- Experți;
- Cetățeni de rând;
- Alții.

Categorii de instituții:

- Președinția;
- Parlamentul;
- Guvernul;
- Administrația publică locală;
- Partidele politice.

Analiza cantitativă:

- Frecvența aparițiilor actorilor politici: a) intervenții directe; b) mențiuni/apariții;
- Durata aparițiilor actorilor politici: a) intervenții directe; b) mențiuni/apariții;
- Numărul știrilor/emisiunilor cu caracter electoral;
- Numărul știrilor conflictuale cu caracter electoral;
- Numărul protagoniștilor în știrile/emisiunile cu caracter electoral;
- Paritatea sexelor în rândul protagoniștilor.

Analiza calitativă:

- Contextul prezentării actorilor politici în știri : a) pozitiv; b) negativ; c) neutru.
- Atitudinea jurnalistului față de actorii politici în emisiuni: a) favorizantă b) defavorizantă, b) imparțială;
- Numărul surselor în știrile conflictuale: a) o sursă; b) două și mai multe surse;
- Respectarea principiului imparțialității în știri: a) părtinire; b) nepărtinire.

3. Concluzii generale 1-17 octombrie 2014

- În perioada 1-17 octombrie 2014 cele 12 televiziuni monitorizate au difuzat în principalele ediții informative între 27 și 83 de știri cu referire la desfășurarea procesului electoral. Din numărul total de știri electorale, 27,3% au avut caracter conflictual. Cinci televiziuni (Accent TV, N4, Canal2, Jurnal TV, Canal3) au admis derogări vizibile, inclusiv două (Accent TV și N4) – derogări grave de la norma profesională de a reflecta știrile conflictuale în temeiul mai multor surse de informație.

- Două televiziuni (Moldova 1, GRT) au respectat în totalitate principiul imparțialității în știri; trei (Canal Regional, TV7, Publika TV) - au admis derogări minore (între 1% și 7%); trei (N4, Prime TV, Pro TV) – derogări de gravitate medie (între 13% și 21%); patru (Canal 3, Canal 2, Accent TV, Jurnal TV) – derogări grave (între 30% și 44%).

- În știrile electorale de la toate tipurile de media monitorizate, femeile au fost subreprezentate.
- În știrile electorale de la TV au fost vizate 24 de partide și formațiuni politice, iar cel mai des – PDM, urmat, la distanță, de PLDM și PCRM.
- Din 141 de politicieni, mediatizați de televiziunile monitorizate, în top 10 pe primele două poziții se situează liderul PDM, M.Lupu și liderul PLDM, V.Filat.
- În cadrul celor 53 de emisiuni TV cu caracter electoral, 33 de persoane au avut intervenții directe, fiind invitate în platou. În cazul Publika TV, din 10 invitați la emisiunea Fabrika, 9 au fost parte a echipei PDM;
- În mare, moderatorii emisiunilor au avut o atitudine imparțială față de protagoniști. Totuși, semnalăm 8 cazuri de favorizare și 18 de defavorizare a protagoniștilor;
- În perioada 1-17 octombrie, cele cinci posturi de radio monitorizate au difuzat în total 315 materiale cu caracter electoral direct sau indirect. Marea majoritate dintre acestea au fost știri – 274, inclusiv 9 cu caracter conflictual, dar au fost difuzate și 41 de materiale de educație electorală. Cele mai active la reflectarea subiectelor electorale au fost radiodifuzorul public Radio Moldova, Russkoe Radio și Vocea Basarabiei. Cele mai puține știri electorale au fost difuzate de postul de radio cu acoperire națională Noroc;
- În majoritatea știrilor de la Radio Moldova și Vocea Basarabiei a fost asigurat pluralismul de opinie și diversitatea de surse, materialele de la Vocea Basarabiei evidențiind-se prin prezenta cetățenilor și experților ca surse majoritare. Radio Noroc, Radio Plai și Russkoe Radio au avut carențe la acest capitol, recurgând preponderent la politicieni și funcționari de stat în calitate de surse;
- În topul celor mai mediatizați protagoniști la cele 5 posturi de radio se numără reprezentanții PDM și PLDM, care au avut cele mai multe intervenții și mențiuni în context pozitiv și neutru. Bazat pe frecvența și contextul apariției acestora în știri constatăm o ușoară tendință de favorizare a PDM și PLDM la Radio Moldova, și favorizarea masivă a PLDM la Vocea Basarabiei. Postul de radio Plai a favorizat PDM prin numărul mare de mențiuni, preponderent în context pozitiv;
- Marea majoritate a posturilor de radio monitorizate au avut probleme la capitolul echilibrului știrilor controversate.
- În perioada 1-17 octombrie 2014, cele opt ziare monitorizate au publicat în total 203 articole de diferite genuri jurnalistice. Cele mai multe materiale jurnalistice la aceste teme a publicat ziarul *Nezavisimaia Moldova*, urmat de *Timpul*, *Panorama* și *Komsomolskaia pravda v Moldove*;
- Ziarele care au abordat subiecte conflictuale cu caracter electoral în diferite genuri de articole nu au reușit să asigure prezentarea tuturor părților relevante pentru conflictul mediatizat sau opinia părții acuzate, în special, fiind vorba de editoriale sau alte articole de opinie. *Nezavisimaia Moldova* este ziarul care nu a prezentat opinia părții acuzate în nici unul din materialele jurnalistice conflictuale;
- Nici unul din ziarele monitorizate nu a asigurat cel puțin o aparentă egalitate de gen a surselor de informație, iar publicațiile *Moldova Suverană* și *Jurnal de Chișinău* au avut ca surse de informație în textele care vizează direct sau indirect campania electorală doar bărbați;
- Ziarele mediatizează campania selectiv, prezentând concurenții electorali prin prisma simpatiiilor/antipatiiilor sale politice. Astfel, *Nezavisimaia Moldova* favorizează direct sau preferă să prezinte în special în context pozitiv PCRM, *Panorama* și *Vesti Gagauzii* – PPP, *Moldova Suverană* și *Ziarul Național* – PLDM, *Timpul* – PDM, *Komsomolskaia pravda v Moldove* – PDM, PPP și PSRM, *Jurnal de Chișinău* – PLR.
- Portalul Newsmaker.md este unicul care a reflectat toate subiectele electorale corect și fără a favoriza vreunul dintre concurenții electorali.
- Portalul Moldova24.info s-a remarcat printr-un partizanat evident în favoarea Partidului Politic „Patria” și a lui Renato Usatîi. Acest concurent electoral a fost mediatizat masiv în materiale scrise, dar și video, preponderent în context pozitiv.

- Majoritatea portalurilor au avut carențe în sensul respectării principiilor profesionale ce țin de asigurarea pluralismului și echilibrului surselor, dar și de imparțialitate și obiectivitate. Cele mai multe probleme de acest gen au fost atestate la Moldova24.info.
- Portalul Jurnal.md defavorizează Partidul Democrat, acest actor politic fiind prezentat aproape în toate cazurile în context negativ. Preponderent în context negativ au fost prezentați Partidul Comuniștilor și Partidul Liberal Democrat, dar și Partidul „Patria” și Renato Usatfi.
- Portalul Omg.md defavorizează PDM și PLDM. PCRM a fost prezentat preponderent în context neutru, iar Partidul „Patria” și Renato Usatfi a apărut de cele mai multe ori în context pozitiv și/sau neutru.

Note:

Raportul integral va fi disponibil pe paginile web: www.alegeliber.md, www.api.md, www.media-azi.md, www.apel.md până la sfârșitul săptămânii curente.

Rapoartele de monitorizare vor fi traduse în limbile engleză și rusă și de asemenea vor fi plasate pe paginile web indicate mai sus.